

Vergaderjaar 2013–2014

33 750 XV

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (XV) voor het jaar 2014

E

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 15 april 2014

De leden van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid¹ hebben kennisgenomen van de brief van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 16 december 2013 inzake de aanpak van schijnconstructies.²

Naar aanleiding hiervan hebben de leden van de **PvdA**-fractie bij brief van 14 maart 2014 een aantal opmerkingen gemaakt en vragen gesteld aan de Minister.

De Minister heeft op 15 april 2014 gereageerd.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Van Dooren

¹ Samenstelling:

Holdijk (SGP), Kneppers-Heijnert (VVD), Terpstra (CDA), Sylvester (PvdA) (*voorzitter*), Thissen (GL), Witteveen (PvdA), Nagel (50PLUS), Ruers (SP), Elzinga (SP), Koffeman (PvdD), Strik (GL), Flierman (CDA), Hoekstra (CDA), Scholten (D66), Backer (D66), De Lange (OSF), Sent (PvdA), Postema (PvdA), Van Dijk (PVV) (*vice-voorzitter*), Sørensen (PVV), Ester (CU), De Grave (VVD), Beckers (VVD), Swagerman (VVD), Kok (PVV), Koning (PvdA)

² Kamerstuk 33 750 XV, D (in reactie op Toezegging T01810).

BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Den Haag, 14 maart 2014

De leden van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) hebben met belangstelling kennisgenomen van uw brief van 16 december 2013 inzake de aanpak van schijnconstructies.³

Uw brief geeft de leden van de **PvdA**-fractie aanleiding tot het maken van de volgende opmerkingen en het stellen van de volgende vragen.

Graag vragen de leden van de PvdA-fractie aandacht voor de scheefgroei die de laatste jaren is ontstaan in de belastingheffing op werknemers ten opzichte van zelfstandigen. Terwijl de lasten op arbeid in loondienst de laatste tien jaar scherp zijn gestegen, zijn de ondernemersfaciliteiten gestaag uitgebreid. Zelfstandigen betalen tot een inkomen van € 25.000 geen belasting vanwege de stapeling van MKB winstvrijstelling, de zelfstandigenaftrek en de diverse heffingskortingen. Daarbij dient vanuit het perspectief van zelfstandigen uiteraard ook rekening gehouden te worden met de risico's die ondernemers lopen en met de kosten van verzekering voor ziekte en ouderdom.

Vanuit het perspectief van werkgevers leidt het grote verschil in belasting- en premiedruk – dat bij vergelijkbare netto inkomens kan oplopen tot meer dan de helft van de totale arbeidskosten – ertoe dat steeds meer bedrijven werknemers in loondienst ontslaan en vervolgens zelfstandigen tegen bodemtarieven inhuren. Een werkgever die een ZZP-er hetzelfde netto-inkomen wil bieden als de werknemer in vaste dienst is ongeveer 40% minder kwijt.

Er is een negatieve spiraal in beweging: een krimpend aantal mensen in loondienst moet een steeds groter deel van de belastingen opbrengen, waardoor ze nog duurder worden vergeleken met zelfstandigen. Werknemers financieren zo de uitholling van hun eigen positie en ook de uitholling van het draagvlak onder de sociale verzekeringen. Maakt u zich, met de leden van de PvdA-fractie, zorgen om de scheefgroei die is ontstaan in de belastingheffing op werknemers ten opzichte van zelfstandigen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke consequenties verbindt u daaraan?

De leden van de PvdA-fractie staan voor een eerlijke en evenwichtige fiscale behandeling van werknemers ten opzichte van zelfstandigen. Schijnzelfstandigheid dient te worden tegengegaan en voorkomen moet worden dat louter fiscaal gedreven «ondernemerschap» het draagvlak onder onze sociale zekerheid uitholt. De keuze tussen loondienst of zelfstandigheid dient een reële keuze te zijn. De ondernemersfaciliteiten moeten minder gericht worden op inkomenssteun, weliswaar langs de weg van de geleidelijkheid, gelet op de huidige slechte inkomenssituatie van veel zelfstandigen. Daarentegen mag het nemen van risico en het in dienst nemen van personeel meer worden beloond, bijvoorbeeld door (gedeeltelijke) vrijstelling van loonbelasting en selectieve cao-bepalingen voor de eerste vijf jaar voor startende kleine bedrijven. Als ondersteuning voor een redelijke risicobuffer zou moeten worden gekeken naar verhoging van de vrijstellingsgrens voor vermogen omdat dit bij zelfstandigen vaak ook dient als reservering voor ziekte en ouderdom.

³ Kamerstuk 33 750 XV, D (in reactie op Toezegging T01810).

Graag ontvangen de leden van de PvdA-fractie een reactie op deze individuele punten.

De leden van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid wachten met belangstelling uw antwoorden af. De commissie verzoekt u de vragen uiterlijk vrijdag 11 april 2014 te beantwoorden.

Voorzitter van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
J. Sylvester

BRIEF VAN DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 april 2014

Bij brief van 14 maart jl. heeft u gereageerd op het Plan van aanpak schijnconstructies, dat het kabinet op 16 december 2013 naar uw Kamer heeft verzonden. Graag ga ik in op de vragen die hierover door de leden van de PvdA-fractie zijn gesteld. Omdat de vragen grotendeels een fiscaal karakter hebben, stuur ik uw Kamer deze antwoorden mede namens de Staatssecretaris van Financiën.

Evenals de leden van de PvdA-fractie wil dit kabinet schijnzelfstandigheid met kracht aanpakken, zoals het kabinet heeft aangekondigd bij brief van 17 september 2012⁴ en het voormelde actieplan schijnconstructies, en laatstelijk nog heeft onderstreept bij de beantwoording van Kamervragen over zzp-ers in de zorg en de Verklaring arbeidsrelaties (VAR).⁵ Voor de zelfstandigen die door de aanpak van de schijnzelfstandigheid geen VAR winst uit onderneming hebben ontvangen maar die wel buiten dienstbetrekking willen werken, tracht het kabinet een maatwerkoplossing te bieden, zoals omschreven in de brief van 7 april jl.

De leden van de PvdA-fractie constateren dat er grote verschillen zijn ontstaan tussen de belastingdruk voor werknemers enerzijds en de belastingdruk voor ondernemers anderzijds. Deze leden zijn van mening dat daardoor steeds vaker sprake is van louter fiscaal gedreven ondernemerschap.

Het verschil in belastingdruk dat deze leden constateren, wordt ook in het regeerakkoord «Bruggen slaan»⁶ geadresseerd. Daarin is te lezen dat de verschillen in belastingheffing tussen ondernemers en werknemers de afgelopen jaren zijn toegenomen. Vanwege die vaststelling was in het regeerakkoord afgesproken dat vanaf 2015 voor € 500 miljoen zou worden gekort op de aan het urencriterium gekoppelde ondernemersfaciliteiten.⁷ Door die taakstellende lastenverzwaring zou de belastingdruk die een ondernemer ervaart meer in de richting bewegen van de belastingdruk van een werknemer. Tegelijkertijd stel ik vast dat deze maatregel uit het regeerakkoord in twee stappen (Miljoenennota 2014⁸ en Begrotingsafspraken 2014⁹) is teruggedraaid.

Dit betekent echter niet dat daarmee het denken over de fiscale behandeling van ondernemers stilstaat. Allereerst zal het kabinet reageren op het interimrapport van de Commissie Van Dijkhuizen¹⁰ waarin wordt geadviseerd de ondernemersfaciliteiten te versoberen. Daarnaast resteert

⁴ Kamerstukken II/ 2012/13, 31 311 nr. 91

⁵ Brief van de Minister van SZW, de Staatssecretaris van VWS en de Staatssecretaris van Financiën, van 7 april 2014, DGB2014/1947U (beantwoording van Kamervragen 2014Z02384, 2014Z02483, 2014Z03672 en 2014Z03676.

⁶ Kamerstukken II 2012/13, 33 410, nr. 15, blz. 11 en 65.

⁷ Aan het urencriterium gekoppelde ondernemersfaciliteiten zijn de zelfstandigenaftrek, de verhoging van de zelfstandigenaftrek voor starters, de meewerkaftrek en de aftrek voor speuren en ontwikkelingswerk. De startersaftrek bij arbeidsongeschiktheid is gekoppeld aan een verlaagd urencriterium. De stakingsaftrek en de MKB-winstvrijstelling zijn niet gekoppeld aan het urencriterium.

⁸ De Miljoenennota 2014 voorzag in een verzachting van € 200 miljoen van de in het regeerakkoord opgenomen maatregel (Kamerstukken II, 2013/14, 33 750, nr. 1, blz. 77).

⁹ Het resterende bedrag van € 300 miljoen is geschrapt in de Begrotingsafspraken 2014 (Kamerstukken II, 2013/14, 33 750, nr. 19, blz. 3 en 4).

¹⁰ Zie o.a. blz. 83 van het interimrapport «Naar een activerender belastingstelsel» (Bijlage bij Kamerstukken II 2012/13, 33 447, nr. 1).

op grond van de Begrotingsafspraken 2014 een taakstellende lastenverzwaring van € 100 miljoen gericht op de «bestrijding van oneigenlijk gebruik van ondernemersfaciliteiten (waaronder schijnconstructies)».¹¹ Over de invulling van die taakstelling wordt de Tweede Kamer der Staten-Generaal in het eerste halfjaar van 2014 nader ingelicht. Bij deze zeg ik u toe dat de Staatssecretaris van Financiën op dat moment een brief van gelijke strekking aan de Eerste Kamer der Staten-Generaal zal sturen.

Tevens heeft het kabinet aangekondigd per 1 januari 2015 wijzigingen in de VAR-systematiek aan te willen brengen die een betere aanpak van schijnzelfstandigheid mogelijk moeten maken. De Staatssecretaris van Financiën zal mede namens mij de wetgeving die daartoe strekt binnenkort naar de Staten-Generaal zenden.

Ten slotte is in het regeerakkoord opgenomen dat in deze kabinetsperiode de eerste stappen in de richting van een winstbox zouden worden gezet. De eventuele invoering van de winstbox is echter een majeure operatie met mogelijk verstrekkende gevolgen. Om die reden heeft de toenmalige Staatssecretaris van Financiën beide Kamers der Staten-Generaal toegezegd met een integrale analyse over de winstbox te komen. De Staatssecretaris van Financiën heeft toegezegd deze integrale analyse, als onderdeel van een reactie op de adviezen van de Commissie Van Dijkhuizen, in het tweede kwartaal van 2014 aan beide Kamers aan te bieden.

Ik stel dan ook vast dat er de komende tijd voldoende gelegenheid is om met het kabinet te spreken over de fiscale behandeling van ondernemers. Naar mijn mening zou dat een breed debat kunnen en moeten zijn. Ik zie de door deze leden gesuggereerde fiscale maatregelen dan ook als eerste, en waardevolle, aanzet van, en inbreng voor een dergelijk breed debat.

De PvdA-fractie vraagt daarnaast specifiek naar het bevorderen van het in dienst nemen van personeel door zzp'ers en naar vermogensvrijstellingen.

In dit kader verwijs ik naar de brief over ambitieus ondernemerschap die onlangs door de Minister van Economische Zaken aan de Tweede Kamer is gezonden¹². Dit plan bevat diverse maatregelen om doorgroei te bevorderen, zoals:

- € 75 miljoen voor vroege fase financiering en een co-investeringsregeling voor *business angels* voor ambitieuze ondernemers die willen groeien.
- Meer durfkapitaal om te innoveren in de latere groeifase van jonge, innovatieve ondernemingen via het Dutch Venture Initiative gestart in de zomer van 2013. Dit betreft een «fund of funds» van vooralsnog € 150 miljoen. De eerste toezeggingen van ruim € 50 miljoen vanuit dit fonds hebben inmiddels plaatsgevonden
- Start van NLevator dit voorjaar: een ecosysteem van en voor ambitieuze ondernemers waarbij stakeholders en groeiondernemers gefaciliteerd worden. EZ is één van de netwerkpartners hierbij.

Ondernemers wijzen verder op de werkgeversverplichtingen rondom ziekte die vooral startende ondernemers huiverig maken om door te groeien en mensen aan te nemen. Eerdere kabinetten hebben dan ook al veel gedaan om belemmeringen voor het aannemen van personeel weg te nemen. De loonheffing is vereenvoudigd en het loonbegrip is versimpeld. Verder is de premie voor het Arbeidsongeschiktheidsfonds opgeschoond hetgeen de lasten eenmalig heeft verlaagd met € 1,3

¹¹ Kamerstukken II, 2013/14, 33 750, nr. 19, blz. 3 en 5.

¹² Kamerstukken II, 2013/14, 31 311, nr. 104

miljard. Ik heb in december 2013 toegezegd de knelpunten van de loonbetalingsplicht bij ziekte te onderzoeken.

Ten aanzien van vermogensvrijstellingen voor zelfstandigen wijs ik er tot slot op dat in het najaar van 2013 is aangekondigd dat wordt onderzocht hoe pensioenvermogen in de derde pijler buiten de vermogenstoets van de bijstand kan blijven. Deze betere bescherming van het derdepijlerpensioen was een wens van de zzp-organisaties en zal de pensioenopbouw van zzp'ers stimuleren. Daarnaast heeft de Staatssecretaris van Financiën toegezegd de fiscale wetgeving zodanig aan te passen dat bij arbeidsongeschiktheid het derdepijlerpensioen opgenomen kan worden zonder dat daarbij revisierente is verschuldigd. Beide regelingen zullen bijdragen aan een verbeterde positie van zzp'ers.

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
L.F. Asscher